

Cursul

EUTEX®

EUTEX®

● EUTEx

Cursul

În cadrul eforturilor de reabilitare și reintegrare a infractorilor extremiști violenți (engl. violent extremist offenders VEO), profesioniștii din domeniul penitenciarelor și a probațiunii se confruntă cu numeroase probleme de natură practică.

Cum să abordeze problemele de sănătate mintală care sunt legate de acte radicale violente?

Cum să construiască o alianță de lucru cu astfel de clienți după abordarea primelor suspiciuni și probleme?

Cum să dea naștere în aceștia la un motiv de schimbare care să îi determine să înceapă și să mențină motivația inițială pe toată durata reabilitării?

Ce tehnici de terapie comportamental-cognitivă trebuie adaptate pentru a fi folosite la reabilitarea VEO?

Cum se poate lucra cu femeile și copiii care exprimă idei radicale asociate extremismului violent?

Cum pot fi incluse în soluție comunitățile afectate de acest fenomen?

De exemplu, cum să identifice și să abordeze motivele care determină o persoană să folosească violența în scopuri politice și religioase?

Pentru a contribui la o abordare potrivită a acestor probleme, cursul EUTEx își propune să dezvolte și să consolideze competențe specifice avansate pentru profesioniștii din domeniul penitenciarelor și a probațiunii care lucrează în domeniul reabilitării infractorilor teroriști și extremiști.

Cele trei module care alcătuiesc cursul EUTEx sunt organizate în mod specific în jurul a trei axe:

- 1 Radicalizarea și evaluarea de risc
- 2 Reabilitare și reintegrare
- 3 Abordarea femeilor, minorilor și comunităților

Cursul vizează în mod specific următoarele categorii profesionale:

Personal din penitenciare,
în special psihologi, asistenți sociali și educatori

Personal din probațiune,
în special asistenți sociali

Membri ai organizațiilor civile și non-guvernamentale ,
care lucrează cu persoanele vizate, în colaborare cu sistemul juridic

Intenția cursului EUTEx este aceea de a oferi un instructaj complet și bine conturat și adoptă o abordare bazată pe competențe care să includă nevoile specifice ale profesioniștilor implicați în reabilitarea și reintegrarea acestei categorii distincte a populației. Astfel, cursul nu se concentrează numai pe construirea unei fundații solide de cunoștințe, ci și pe dezvoltarea competențelor esențiale și, indirect, pe

adoptarea atitudinii profesionale pentru o activitate eficientă în acest domeniu.

Cursul include o componentă online și o componentă fizică offline. Partea virtuală oferă cursanților acces la platforma electronică special dezvoltată de mai mulți experți din Europa cu o vastă experiență în domeniu, platformă care conține mai multe capitole. Cursul se bucură de prezența mai multor instructori cu experiență în diferite domenii (psihologie, psihiatrie, asistență socială, criminologie, științe politice, istorie, jurnalism), din diverse țări (Austria, Germania, Franța, Spania, Albania, Suedia, Portugalia) și asigură o înțelegere completă și nuanțată a extremismului violent. Cursul își propune să capteze natura complexă și schimbătoare a acestui fenomen în diferite realități naționale. Dobândirea cunoștințelor privind conținutul cursului este evaluată la finalul fiecărui capitol prin diferite exerciții și teste. Astfel, participanții își pot monitoriza progresul. Mai mult, componenta fizică a cursului cuprinde trei seminare și vizite de lucru care oferă ocazia aprofundării subiectelor acoperite de componenta online. Aceste sesiuni adoptă o abordare mai practică și se concentrează pe dezvoltarea aptitudinilor și atitudinilor privind subiectul și utilizarea concretă a metodelor. Cursul include, de asemenea, elemente de învățare pentru folosirea instrumentului de evaluare de risc și resurse EUTEx.

Cursul este oferit în limba engleză. Fiecare iterare a cursului poate găzdui un maxim 25 de participanți.

● Structura și conținutul cursului

Primul modul

Primul modul abordează procesul de radicalizare și evaluare a riscurilor. Componenta online a cursului începe cu stabilirea bazelor conceptuale din jurul fenomenelor de radicalizare, extremism și terorism. Apoi este abordat procesul de radicalizare, în încercarea de a înțelege contextul în care acesta apare, motivele care stau la baza folosirii violenței în scopuri ideologice, nevoile deseori instrumentalizate de agenții de recrutare sau rolul jucat de relațiile sociale. De asemenea, este explorată relația dintre problemele de sănătate mintală și radicalizare. În cele din urmă, primul modul ajută participanții să se familiarizeze cu obiectivele și funcțiile instrumentelor de evaluare de risc și prezintă instrumentul propriu elaborat în cadrul EUTEx.

Primul modul a fost conceput să includă un mediu fizic de învățare pentru primele două zile și, în mod ideal, vizite de lucru în cea de a treia zi. În 2023, ședințele fizice din cadrul studiului au fost organizate la Viena și au inclus o vizită la penitenciarul din Josefstadt, situat în centrul orașului, precum și o vizită la Ministerul de Justiție unde experții austrieci care lucrează cu aspecte de evaluare și reabilitare au prezentat instrumentele și programele implementate.

Obiectivele ședințelor fizice din primul modul sunt următoarele:

- **Înțelegerea și diferențierea bazei conceptuale de radicalizare, extremismul și fenomenul terorismului;**
- **Consolidarea și extinderea cunoștințelor privind procesul de radicalizare, considerând contextul, motivațiile individuale și modul în care acestea sunt exploatare de recrutori;**
- **Explorarea rolului relațiilor sociale în procesele de radicalizare care duc la sprijinirea sau folosirea violenței. De asemenea, explorarea legăturii dintre radicalizare și problemele de sănătate mintală;**
- **Recapitularea principalelor concepte de evaluare a riscului în domeniul prevenirii radicalizării și combaterii extremismului violent (P/CVE) și înțelegerea aplicabilității lor în structurarea eforturilor de reabilitare;**
- **Înțelegerea diferitelor dimensiuni și elemente ale Instrumentului de evaluare de risc și resurse EUTEx;**
- **Familiarizarea cu folosirea Instrumentului de evaluare de risc și resurse EUTEx.**

Modulul al doilea

În modulul al doilea, conținutul se concentrează asupra a trei aspecte cheie privind reabilitarea și reintegrarea persoanelor asociate cu extremismul violent. În special, cursul oferă cunoștințe și competențe privind particularitățile și specificitatea abordării cazurilor deținuților extremiști în ceea ce privește construirea alianței de lucru, interviul motivațional și dezvoltarea terapiei cognitiv-comportamentale.

În 2023, ședințele fizice din cadrul celui de al doilea modul al cursului au fost organizate în Stockholm și au inclus o vizită la sediul Inspectoratului Suedez al Penitenciarelor și al Probațiunii - Kriminalvarden, unde experții suedezi care lucrează în domeniul reabilitării și reintegrării deținuților extremiști au explicat abordarea cognitiv-comportamentală aplicată în timpul terapiei cu acest tip de deținuți.

Scopul sesiunilor fizice din cadrul celui de al doilea modul este acela de a aplica instrumente, concepte și activități practice pentru a consolida strategiile de distanțare și reintegrare. Ediția din 2023 a cursului a avut următoarele obiective specifice pentru sesiunile fizice:

- Consolidarea și lărgirea cunoștințelor privind reabilitarea extremiștilor violenți, cu axarea pe distanțare și integrare socială.
- Analiza și implementarea strategiilor eficiente în stabilirea alianței de lucru cu extremiștii, în contextul distanțării și reintegrării.
- Înțelegerea modului în care se folosește terapia cognitiv-comportamentală în scopul reabilitării și reintegrării.
- Familiarizarea cu principalele componente ale Programului Entré care servește drept program de reintegrare pentru Inspectoratul Suedez al Penitenciarelor și al Probațiunii.
- Înțelegerea aplicării eficiente a interviurilor motivaționale ca metodă de reabilitare pentru reintegrarea extremiștilor violenți.

Al treilea modul

În final, al treilea modul permite experților să ia în considerare alte aspecte relevante privind activitățile cu persoanele extremiste. În particular, specificitatea activităților care implică femei și copii asociați cu extremismul violent, în special în ceea ce privește detecția riscurilor, distanțarea și reintegrarea. Modulul vizează, de asemenea, colaborarea cu comunitățile locale afectate de acest fenomen.

În 2023, sesiunile fizice din cadrul celui de al treilea modul al cursului au fost organizate la Tirana (Albania). Pe durata ședințelor practice, participanții au lucrat în mod specific cu unele tehnici relevante pentru activitățile cu femei și copii asociați cu extremismul violent, inclusiv genograme, hărți genealogice, linii temporale, sculpturi (tablouri de familie cu figuri din lemn / playmobil) și alte resurse. În timpul vizitei de lucru, participanții au avut oportunitatea să învețe direct la sursă despre activitatea organizațiilor civile din Albania în domeniul reabilitării și integrării, activitate care implică persoane și comunități afectate de extremism.

Obiectivele sesiunilor fizice din cel de al treilea modul sunt următoarele:

- Să ajute participanții să înțeleagă importanța angajamentului comunitar în procesul de reintegrare a celor care revin în aceasta și a foștilor infractori extremiști.
- Să asiste participanții în consolidarea cunoștințelor privind împuternicirea și cooperarea comunităților în contextul distanțării și reintegrării.
- Să înțeleagă specificul radicalizării femeilor și căile de distanțare, precum și rolul copiilor.
- Să familiarizeze participanții cu metodele specifice de lucru cu femeile în scopul reabilitării și reintegrării.
- Să familiarizeze participanții cu abordările care includ rolul copiilor în reabilitarea și reintegrarea adulților.

Modulul

1

Modulul

2

Modulul

3

● Instructori de curs (selecție)

Modulul 1

Daniela PISOIU este coordonatorul EUTEx și este specializată în studiul radicalizării la nivelul individului în diferite ideologii. Este membru al Consiliului Științific Consultativ din Rețeaua de Conștientizare a Radicalizării și a publicat sau a colaborat la elaborarea mai multor studii și articole privind subiectul.

Álvaro Vicente este analist în cadrul Real Instituto Elcano (Spania), cu o vastă experiență în calitate de cercetător în cadrul unor proiecte publice și private. Cercetările lui Alvaro vizează extremismul jihadist din închisorile spaniole, cu implementarea unor programe inovatoare de formare și elaborare a programelor specializate de formare a personalului din penitenciar și probațiune.

Guillaume Monod este psihiatru și pedopsihiatru și colaborează cu Universitatea din Paris (Franța). Cercetările sale includ sănătatea mintală, delincvența violentă, radicalizarea și reabilitarea foștilor infractori, în special infractorii tineri.

Pedro Liberado este șeful Departamentului de Cercetare și Coordonator Radicalizare în cadrul IPS_Innovative Prison Systems (Portugalia), precum și instructor certificat. Pedro este membru activ al Rețelei de Conștientizare a Radicalizării din cadrul Comisiei Europene

și contribuie la sprijinirea politicilor și inițiativelor activiștilor.

Modulul 2

Elvar Jonsson lucrează ca instructor și supraveghetor al programelor de reabilitare la sediul Inspectoratului Suedez al Penitenciarelor și al Probațiunii. A absolvit cursurile de masterat în criminologie și are o diplomă în pedagogie. Având experiență în servicii de penitenciar și liberare condiționată, Elvar a lucrat ca facilitator de programe și a implementat programe de tratament pentru persoanele implicate în crimă organizată. De asemenea, a activat ca facilitator de programe pentru programul de tratament Entré și a lucrat cu infractori extremiști (VEO) între 2017 și 2019.

Ioan Durnescu este profesor la Universitatea din București, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială. Cursurile și cercetările sale vizează probațiunea, detenția și deradicalizarea, cu interes deosebit pe probațiune și reintegrarea comparată. Ioan este editor al revistelor Liberarea Condiționată în Europa (CEP/WOLF) și Înțelegerea Dreptului Penal (Routledge). De asemenea, este co-editor al Jurnalului European de Liberare Condiționată și co-președinte al Grupului de Lucru pentru Reabilitare RAN.

Modulul 2

Johan Eriksson

lucrează ca instructor și supraveghetor al programelor de reabilitare la sediul Inspectoratului Suedez al Penitenciarelor și al Probațiunii din 2017. Este psiholog licențiat specializat în psihologie și criminologie și a lucrat în trecut cu instituții medicale pentru boli psihice. Ca facilitator de programe, Johan este membru al Entré, un program care vizează infractorii extremiști (VEO). De asemenea, realizează evaluări de risc, inclusiv folosind VERA-2R, și este co-autor al cărții „Forensic CBT - Treatment for Offenders.” (CBT Criminologie - Tratarea Infractorilor).

Robert Örell

cu o experiență de peste două decenii, este specializat în reintegrarea extremiștilor violenți prin munca depusă în cadrul programului Entré în Suedia. De asemenea, este profesor colaborator în cadrul cursului de psihologie a violenței și urii care abordează în mod specific radicalizarea și extremismul violent. Robert este membru al Comitetului Director al Rețelei UE RAN. Anterior a ocupat funcția de director al Exit Suedia timp de zece ani și director a programului Exit SUA timp de trei ani. În 2020-2021, a consiliat și a contribuit la strategia de combatere a terorismului a Consiliului Europei. De asemenea, a ținut discursul TEDx din 2016.

Spiros Papadopoulos

lucrează la serviciul de probațiune austriac NEUSTART din 2016, fiind specializat în asistarea infractorilor condamnați pentru acte de terorism. Din 2020 este responsabil pentru coordonarea și supravegherea lucrărilor de deradicalizare în cadrul serviciului de liberare condiționată, precum și supervizarea proiectului KOMPASS. Spiros are experiență și în domeniul asistenței sociale.

Modulul 3

Armela Xhaho

este cercetător senior în cadrul Institutului pentru Democrație și Mediere din Albania din martie 2017. Cu o experiență de peste 13 ani în sectorul societății civile, Armela a coordonat proiecte de cercetare naționale și multi-disciplinare în diferite domenii, inclusiv reabilitare și reintegrare, migrație, drepturile omului, incluziune socială, gen și transparență.

Romario Shehu

este cercetător și coordonator de proiecte în cadrul Institutului pentru Democrație și Mediere din Albania, cu interes deosebit pentru temele de securitate. Cercetările sale vizează, în principal, extremismul violent, crima organizată și politica externă. Din 2016, Romario este implicat activ în lucrările P/CVE și realizează cercetări, dezvoltă ghiduri, consolidează reziliența comunităților și lucrează cu infractorii extremiști violenți, comunitățile religioase, instituții de stat, școli și alți respondenți.

Torben Hollin

este asistent social și consultant în cadrul „Beratungsnetzwerk Grenzganger” la IFAK e.V. din Bochum, Germania din noiembrie 2017. Activitatea sa de consultanță include sprijin acordat persoanelor afectate de extremismul religios, cu interes pe prevenția secundară și terțiară. În trecut, Torben a lucrat în diferite domenii, cum ar fi asistență geriatrică, asistența persoanelor cu deficiențe, asistență socială, asistență educațională, precum și asistență socială pentru copii, tineri și elevi. Începând cu luna ianuarie 2023, lucrează pentru proiectul „Grenzganger ProKids” care oferă asistență copiilor celor care revin din zone de conflict jihadiste.

● Instrumentul de evaluare de risc și resurse EUTEx

Ce este?

Instrumentul de evaluare de risc și resurse EUTEx este un instrument de evaluare individuală care are ca scop evaluarea gradului de radicalizare a individului și influența resurselor individuale pentru posibile măsuri de reabilitare și reintegrare, cu considerarea influenței factorilor contextuali la nivel micro (adică privind individul în sine) și meso (adică privind mediul social al individului). Printre acestea, modelul ia, de asemenea, în considerare impactul factorilor statici (factori care nu se modifică) și dinamici (factori modificabili care pot contribui la reabilitarea individului).

Instrumentul de evaluare de risc și resurse EUTEx urmează o abordare profesională structurată de analiză (SPJ). Astfel, reprezintă un proces structurat pentru asistarea experților în elaborarea unei analize bidirecționale:

- Care factori de risc micro (statici și dinamici) și meso (dinamici) au contribuit la radicalizarea individului și în ce măsură;
- (In)dependent de scorul de risc, potențialul de reabilitare pe care punctele forte ale individului îl pot avea și modul în care acestea (dacă există) pot influența (adică reduce) fiecare factor de risc și în ce măsură (adică impactul predictibil complet sau parțial în reducerea riscului).

Deși folosește valori numerice pentru întreaga evaluare, instrumentul oferă expertului rolul principal în luarea deciziilor privind nu numai prezența riscului și punctelor forte, ci și privind modul (și măsura) în care acestea pot influența individul, dincolo de importanța (adică dimensiunea) care ar trebui dată fiecărui element (în funcție de expertiza și experiența profesionistului). Astfel, Instrumentul de evaluare de risc și resurse EUTEx nu trebuie confundat cu un instrument actuarial.

De către cine se poate folosi?

Modelul este destinat experților instruiți și calificați care au beneficiat de instruire teoretică și practică și, astfel, cunosc domeniul de aplicare, beneficii și deficiențe. De preferat, cursanții trebuie să dețină o diplomă în studii sociale, medicale sau comportamentale, precum și experiență prealabilă cu grupuri profesionale (de exemplu, psihologi, asistenți sociali, supraveghetori liberare condiționată). Pentru a evita utilizarea eronată a instrumentului, interferența evaluatorului trebuie menținută la niveluri minime, prioritare fiind informațiile. Administrarea, punctajul și interpretarea instrumentului de către persoane care nu au fost certificate sunt interzise.

Care este grupul țintă evaluat?

Persoane care se confruntă (sau s-au confruntat) cu sentințe legate de terorism ori extremism violent; astfel, persoane deținute, liberate condiționat sau însoțite de organizații nonguvernamentale sau din societatea civilă.

Elemente specifice privind instrumentul

Instrumentul de evaluare de risc și resurse EUTEx include 39 de factori de risc pe șapte dimensiuni, factori care pot fi separați în funcție de tipologie după cum urmează:

■ Statici:

- Istoric și capabilitate (HC; șase factori)

■ Dinamici:

- Motivație (MO; șapte factori)
- Mediu psihologic (PSE; trei factori)
- Îndoctrinare și modul în care este văzută lumea (IW; cinci factori)
- Relații sociale (NET; cinci factori)
- Identificare în grup și superioritate percepută (GIS; cinci factori)
- Intenția actului (IA; opt factori)

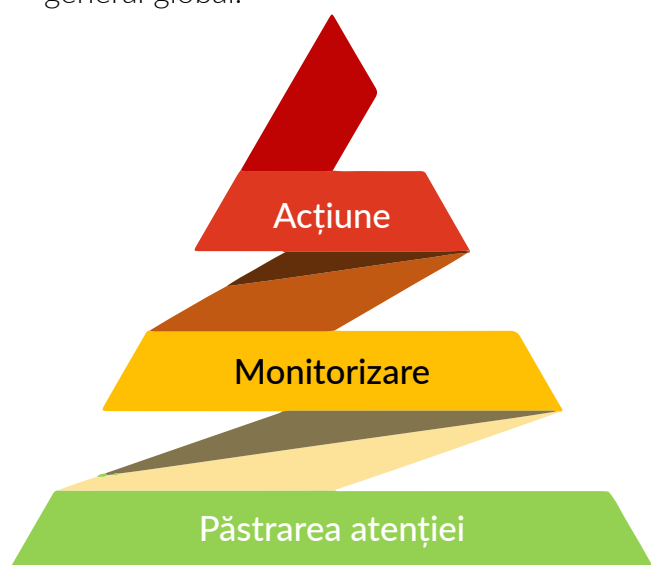
Suplimentar factorilor de risc, Instrumentul de evaluare de risc și resurse EUTEx include și 20 de puncte forte care (posibil) pot influența (adică reduce) fiecare factor de risc într-o anumită măsură (adică impactul predictibil complet sau parțial în reducerea riscului).

Interpretarea scorului de risc EUTEx

În vederea evaluării riscurilor și a resurselor, Instrumentul EUTEx urmează o abordare centrată pe acțiune. Astfel, scorul de risc al evaluării se concentrează asupra a „ceea ce trebuie făcut” (adică păstrarea atenției, monitorizare, acțiune) în locul etichetării / clasificării (adică risc redus, risc mediu, risc ridicat).

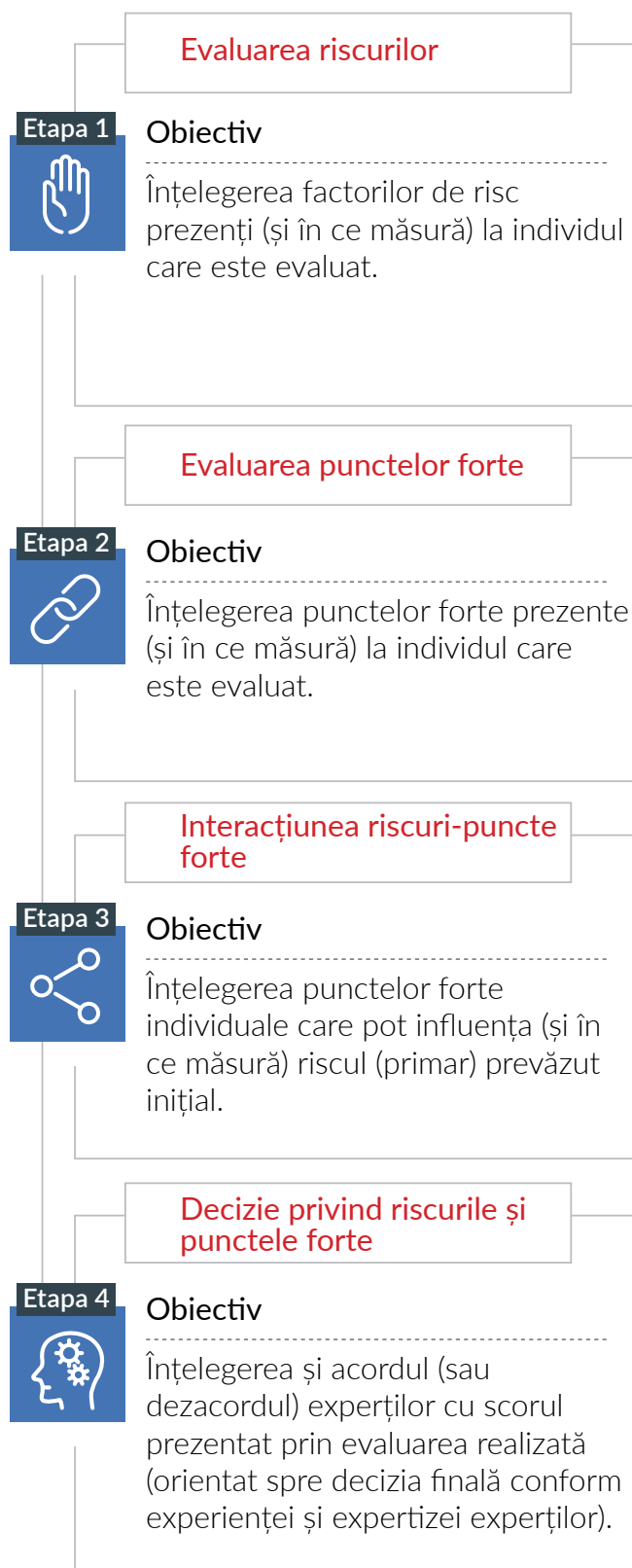
Prin agregarea dimensiunilor în funcție de context (adică micro vs. meso) sau tip (adică static vs. dinamic), Instrumentul de evaluare de risc și resurse EUTEx permite experților să înțeleagă setul de dimensiuni care presupun un risc sporit. Sau, pe de altă parte, care puncte forte pot fi folosite pentru a structura eforturile de rehabilitare.

Suplimentar, prin implementarea evaluării per dimensiune, experții pot alege să elaboreze planurile de intervenție pe baza unui set de factori (per dimensiune) sau de dimensiuni (adică în funcție de context - micro vs. meso; în funcție de tip - static vs. dinamic), nu pe baza unui nivel de risc general global.

Cum se folosește?

Completarea Instrumentului de evaluare de risc și resurse EUTEx presupune un proces în patru etape:

EUTEX

Cursul **EUTEX**

Această publicație a fost finanțată de către
Uniunea Europeană
Internal Security Fund – Police

Conținutul acestei publicații reprezintă doar
punctul de vedere al autorului/autoarei și este
responsabilitatea sa exclusivă. Comisia Europeană
nu își asumă nici o răspundere pentru modul de
utilizare ulterioară a acestor informații.